

♀ juv.
Trondhjem, Norge
18. 10. 1913

♀ juv.
Amager, Danmark
25. 8. 1904

DUEHØGE
Astur palumbarius

OM FORSKELLEN MELLEM DEN DANSKE DUEHØG OG DEN TYPISKE ASTUR PALUMBARIUS L.

AF

E. LEHN SCHIØLER.

MED TAVLE I.

Undersøger man en Række unge Duehøge fra Danmark, vil det være let at se, at man har to nogenlunde skarpt adskilte Farvetyper for sig, en brunlig og en graalig.

Den brunlige er navnlig i de første Efteraarsmaaneder August, September meget kraftigt farvet; mørkebrun paa Ryggen og lyst rustfarvet paa Bryst og Bug, men falmende i Vinterens og Foraarets Løb saaledes, at dens Underside sluttelig inden Fældningen over i første voksne, bredt tværstribede Dragt er bleven betydelig blegere, næsten gulgraalig.

Den graalige er meget lysere, næsten hvid paa Undersiden med et svagt gulligt Skær, der i Aarets Løb helt forsvinder. Forskellen træder da naturligvis tydeligst frem, naar man sammenligner Fugle af de to Typer fra samme Aarstid.

Tilvejebragt Stof fra Norge har gjort det klart, at de graa Høge, som vi i det følgende skulle se, stamme fra Egne, der ligger Nord for Danmark, vel særlig fra den skandinaviske Halvø, medens de brune ere de her i Landet og nærmeste Egne t. Eks. Skaane fødte. Foruden Forskellen i Farve viser der sig ogsaa en Forskel i Buksernes Tegning, idet disse hos unge danske Duehøge oftest ere helt uplettede paa Indsiden og kun svagt stribede paa Udsiden — undertiden slet ikke — medens de hos graalige, nordlige Høge ere mere eller mindre kraftigt plettede eller stribede baade paa Ud- og Indside. Endnu ikke flyvefærdige men dog helt fjerklædte unge Duehøge fra danske Reder ere meget brunlige i Farven med Bukserne som ovenfor nævnt; unge, nogle faa Maaneder gamle, Høge fra Norge ere ganske graalige med stærkt plettede Bukser. Endelig viser det sig, at de skandinaviske Duehøge gennemsnitlig ere noget større end de danske, og dette gælder baade for unge og gamle Fugles Vedkommende.

De i Literaturen hidtil givne Beskrivelser af unge Duehøges Farve veksle noget, tildels vel fordi man i sydligere Egne har haft baade indfødte og trækkende Fugle for sig.

Linné, der i Systema Naturae Ed. X. 1758 først S. 89 har beskrevet den unge Duehøg, *Falco gentilis*, og senere S. 91 den udfarvede Fugl under Navnet *Falco palumbarius*, siger om førstnævnte: »corpore cinereo maculis fuscis«.

Fra 1810 findes i Frederik Christian Kielsens, Fuglenes Naturhistorie (Kbhvn.) en Beskrivelse af »Slet Ørnen«, *Falco palumbarius*. »Saaledes ser den ud« (den gamle Fugl), siges der S. 122, »i sin mandbare Alder; thi før den naar denne, er den mere guulagtig paa Underlivet, hvilket har givet Anledning til, at man har anseet den unge Duefalk for en særskilt Art«.

Kammerjunker og Jægermester Charles Teilmann skriver, Forsøg til en Beskrivelse af Danmarks og Islands Fugle eller Haandbog i det danske Veideværk, Ribe 1823, Side 8: »Den Unge (Hønsehøg) i Efteraaret har hvidgraat Øje. Underdeelen rødguul med brune Stræger«.

Sv. Nilsson skriver, Svensk Ornithologi första Bandet, Lund 1824 Side 33—34, om den unge Fugl i første Aar: »Inunder är grundfärgen hvitagtig stötande i rödbrunt ned långsgaaende mörkbruna fläckar« . . . og i Anmærkningen Side 34 tilføjes: »om våran, redan i April månad börjar fjäderymsningen, då, mellan de fjädrar paa undra kroppsdelarna, som characterisera den yngre foglen (neml. ockergula med mörkbruna långsfläckar) framkomma hvita fjädrar med mörkbruna tvärstrekar«.

I Handbuch der Naturgeschichte aller Vögel Deutschlands, Ilmenau 1831, nævner C. L. Brehm to Former af Duehøgen: der deutsche Habicht, *Astur gallinarum*, og der nordische Habicht, *Astur palumbarius*. Førstnævnte har »der Scheitel des platten Schädels ohne deutliche Buckel«, hos sidstnævnte har »der Schädel zwei deutliche Buckel«. De ere hinanden »in der Grösse, Gestalt und Farbe ganz ähnlich«. Om Ungfuglens Dragt siges: . . . »der braune Oberkörper mit rostgelben Kanten und Flecken, und der roströthliche, später roströthlichweisse Unterkörper mit braunen Längflecken besetzt«. Dette skulde altsaa gælde bægge Formers Ungfugle, jfr. ovenfor: »in der Grösse« osv., men som vi skulle se, passer dette ikke; vi ville senere vende tilbage til denne Brehm'ske Beskrivelse.

Fyldigere Oplysninger findes i »Vollständiges Handbuch der

Naturgeschichte der Vögel Europas« af Dr. Constantin Lambert Gloger, Breslau 1834. Den unge Fugl beskrives Side 47 saaledes: »Oberseite durchaus dunkelbraun, die Scheitel- und Rückenfedern schmal hellrostbräunlich . . . , die Steisz- und Halsfedern breit zimmetbraun gekantet . . . Unterhalb blass roströthlich, oder zuletzt röthlichweiss . . . auf den Hosen sehr schmalen, pfeilförmigen Längsflecke auf jeder Feder«. Side 48 findes en i denne Sammenhæng meget interessant Fodnote. »Unter rauheren atmosphärischen Verhältnissen aber als die unsrigen sind«, skriver Gloger, »unterliegt die Färbung des Hühnerhabichts sehr auffallenden, entgegengesetzt-klimatischen Abweichungen, bei welchen immer mehr Weiss zum Vorschein kommt. Indess beginnen entweder selbst diese Veränderungen schon ursprünglich in unserem Vaterlande; oder es finden sich dergleichen, anderswo erzeugte Varietäten wenigstens auf ihren Wanderungen bei uns ein. Manche von ihnen erscheinen im jüngeren Lebensalter in einem Gewande von folgender Farbe und Zeichnung: Unterleib weiss mit schwarzbraunen Schaftflecken, die nach dem Bauche und auf den unteren Schwanzdecken breiter, in den Weichen spatelförmig, auf den Hosen aber zu schmalen Streifen werden; . . . Oberrücken und Schultern braun, mit schmalen blassrostgelblichen Rändern . . . Man hat solche einzeln in der Mark und anderen deutschen Provinzen, viel öfter in Scandinavien vorgefunden. Andere, die auch schon Schlesien lieferte, näherten sich diesen bloss, so dass sie zwischen ihnen und den gewöhnlich gefärbten in der Mitte standen«.

I skandinavisk Fauna 1. Bandet Lund 1858 (tredje Upplagen) Side 40 beskriver Sv. Nilsson den unge Fugl med de samme Ord som før nævnt og i de Illumin. fig. pl. 110, findes en Afbildning, som nærmest ligner en nordlig Fugl.

Carl J. Sundevall betegner i »Svenska Foglarna«, Stockholm 1856, 1—2 Side 218 »hela undersidan« som »gullhvit«; den paa Tavle XXVII afbildede unge Fugl er sikkert nordlig.

Magnus von Wright, Finlands Foglar Helsingfors 1859, 1. Side 11—12, betegner Undersidens Farve som »ljost ockergul«. Side 12 siges: »byxorna äfven med långa mörka fläckar«; om dette ogsaa gælder Buksernes Indside, fremgaar ikke.

Dresser, Birds of Europe Vol. V. Side 588, beskriver en ung Han fra Wermland, Sweden. Om Undersiden siges: »underparts white with a warm buffy tinge, closely marked with elongated

drop-shaped stripes of brown«. Videre tilføjes Side 589: »The young also differ greatly in shade, some being very dark, and others very light, some with the underparts white with only small markings, and others with underparts pale rufous with large and bold markings«.

Hos Kjærbølling, Skandinaviens Fugle 2den Udgave ved Jonas Collin Kbhvn. 1875—77 betegnes Underkroppen hos unge Fugle som »rødagtig hvid med mørkebrune Længdepletter«.

O. von Riesenthal, Die Raubvögel Deutschlands Cassel 1876, beskriver Ungfuglens Underside saaledes: »die ganze Unterseite des Vogels ist gelblichweiss, die Federn haben sich nach der Spitze hin verbreiternde, dunkelbraune Schaftflecke«.

I Nordens Fåglar af G. Kolthoff och L. A. Jägerskiöld Stockholm 1898 siges om de unge Fugle: »under hvitgula med svartbruna längsfläckar«.

I den nye Udgave af Naumanns Naturgesch. der Vögel Mitteleuropas beskrives de paagældende Partier hos den unge Fugl saaledes, Bd. V Side 262: »Brust, Bauch, Schenkel und die Deckfedern unter dem Flügel sehr bleich zimtbraun oder weiss mit Roströthlich stark überlaufen«.

Til Undersøgelse ved Udarbejdelsen af nærværende lille Afhandling har nedennævnte Stof været til Raadighed:

I Zoologisk Museum: 3 næppe flyvefærdige Unger, 16 unge og 16 gamle Fugle.

I egen Samling: 9 Dununger, 1 næppe flyvefærdig Unge, 24 unge og 12 gamle Fugle.

Desuden har Apotheker Pirtzel og Forststuderende H. Weis venligst laant mig til Eftersyn et Par unge og en gammel Fugl. Jeg bringer herved saavel Museet som ovennævnte Herrer min Tak for Hjælpen. Ialt have saaledes 84 Stykker foreligget, et ret betydeligt Stof af en Fugl som Duehøgen. Antallet af rugende danske Fugle var for nogle Aar siden gaaet ned i en betænkelig Grad, men der synes nu at være nogen Fremgang at spore i Bestanden; Æren herfor tilkommer rimeligvis, i hvert Fald for en Del, Dansk Jagtforening, der har ophørt at betale Præmie for denne og andre Rovfugles Nedlæggelse. En væsentlig Del af Museets Stof stammer fra »Præmie-Tiden«, erhvervet gennem Konservator Scheel; af de i min egen Samling fra Danmark stammende Stykker er omtrent Halvdelen tagen i Saks.

Vi skulle i det følgende først betragte de unge Fugle lidt nærmere; en kort Beskrivelse af de enkelte Stykker hidsættes; Maa-lene ere tagne paa Vingen (fra Haanded til Vingspids) og Næbbet (med Passer fra Vokshudens Forkant paa Overnæbbets Ryg til dettes Spids).

UNGE FUGLE.

1. ♀ Bregentved ²⁹/₆ 1874. En halv voksen Unge, Hale og Vinger ikke helt udvoksede. Paa Bugen endnu en Del Dun; Undersidens længdestrubede Fjer af kraftig rustbrun Farve, Rygsiden med gulbrune Kanter overalt paa de brune Fjer. Læggene gulbrune, Indsiderne endnu næsten helt dunklædte, en enkelt frembrydende Fjer viser fin sort Skaftstribet; Udsidernes Fjer med fine Længdestriber.

2. ♀ Storskoven, Flauenskjold ¹⁸/₆ 1899 og

3. ♀(?) — — — — ligne bægge ganske foregaaende; de ere lidt større, men have dog endnu ikke kunnet flyve. Indsiden af deres »Bukser« er endnu i Dun, Udsiden med smalle Længdestriber.

4. ♂ Grib Skov, Sjælland ¹/₇ 1909. Lige flyvefærdig; i Henseende til Farve og Buksernes Tegning ligner den ganske de foregaaende.

5. ♀ Wedellsborg, Fyen ¹¹/₈ 1904. Undersiden har en varm, gulbrun Farve, Rygsiden mørkebrun med rustgule Fjerkanter. De lyse Kanter paa Nakkens og Baghalsens Fjer særlig kraftigt rustbrune. Buksernes Udside med nogle faa Længdepletter, Indsiden ganske uplettet.

Næb 25,5 mm. Vinge 347 mm.

6. ♂ Løvenborg, Sjælland ¹²/₈ 1900. Ganske som 5.

Næb 20,5 mm. Vinge 319 mm.

7. ♀ Konradsminde pr. Arden, Jylland ¹³/₈ 1909. Svarer ganske til 5 og 6, Undersiden lidt lysere i Farvetone, Buksernes Udside endnu svagere stribet.

Næb 25 mm. Vinge 355 mm.

8. ♀ Egelund, Fredensborg, Sjælland ¹⁶/₈ 1913. Ganske som 7.

Næb 24 mm. Vinge 356 mm.

9. ♀ Kongelunden, Amager ²⁵/₈ 1904. Ligner ganske de foregaaende; dette er den paa Tavlen afbildede danske Fugl.
Næb 25 mm. Vinge 364 mm.
10. ♂ Brahe Trolleborg, Fyen ³⁰/₈ 1910. Som foregaaende.
Næb 21 mm. Vinge 320 mm.
11. ♀ Wedellsborg, Fyen ²/₉ 1899. Som foregaaende, men denne Fugls Bukser ere helt ustribede.
Næb 25 mm. Vinge 352 mm.
12. ♂ Knuthenborg Park, Lolland ¹⁴/₉ 1909. Som foregaaende, Undersiden noget kraftigere brunlig. Buksernes Udside noget længdestribet, Indsiden ikke.
Næb 20,5 mm. Vinge 312 mm.
13. ♂ Kongelunden, Amager ¹⁹/₉ 1861. Undersiden hvidlig med svagt gulligt Skær. Bukserne af samme Farve; Udsiderne ere kraftigt længdestribede, idet Striben langs Fjerens Midtribbe udbreder sig draabeformigt mod Fjerens Spids; Indsiderne jævnt plettede. Fuglens Overside er graaligere og de lyse Fjerkanter mere hvidgule end rustgule; sammenholdes Fuglen med en vitterlig dansk fra samme Tid, træder Farveforskellen tydeligt frem, særlig for Nakkens og Baghalsens Vedkommende.
Næb 23 mm. Vinge 321 mm.
14. ♂ Gryde Mølle pr. Svebølle, Sjælland ²⁹/₉ 1909. Fuglens Underside noget lysere end hos de foregaaende med Undtagelse af 13, Bukserne dog rustbrunlige med Længdestribning paa Udsiden og Indsiden næsten uplettet.
Næb 22 mm. Vinge 328 mm.
15. ♂ Fredensborg, Sjælland ³⁰/₉ 1912. Meget brunligere end 14, men knap saa kraftigt farvet som 12. Bukserne svagt stribede paa Indsiden.
Næb 22 mm. Vinge 310 mm.
16. ♂ Svenstrup, Sjælland ¹⁰/₁₀ 1912. Ganske som 14. Buksernes Udside dog kun svagt længdestribet, Indsiden ustribet.
Næb 21 mm. Vinge 331 mm.

17. ♀ Trondhjem Omegn, Norge ^{18/10} 1913. Et meget stort Dyr med hvidlig Underside med svagt gulligt Skær, Bukserne stærkt længdeplettede paa Udsiden og med mange rundagtige Pletter paa Indsiden. Ryggens brune Farve er meget graaligere end hos en vitterlig dansk Fugl, og de lyse Fjerkanter ere hvidgraa ikke rustgullige. Det er denne Høg, som findes afbildet paa Tavlen.

Næb 26 mm. Vinge 375 mm.

18. ♂ Trondhjem Omegn Oktober 1910. Ligner i Farve ganske foregaaende. Undersiden dog uden gulligt Skær. Buksernes Udside fintstribet, Indsiden plettet.

Næb 21 mm. Vinge 338 mm.

19. ♀ Trondhjem Omegn 1910. Som 17, men lidt gulligere paa Undersiden, og Oversidens lyse Fjerkanter ere ogsaa mere gullige end graalige. Buksernes Indside er stribet.

Næb 28 mm. Vinge 379 mm.

20. ♂ Grib Skov, Sjælland ^{19/10} 1913. Ikke nær saa kraftig brunlig som en udpræget dansk Fugl, men dog meget varmere i Farve end en indfødt norsk t. Eks. senere nævnte ♂ fra Trondhjem ^{28/11} 1913. Buksernes Udside plettet, Indsiden næsten ikke.

Næb 22 mm. Vinge 318 mm.

21. ♂ Gryde Mølle pr. Svebølle, Sjælland ^{29/10} 1913. Omtrent som foregaaende, Bukserne lidt brunligere end Bryst og Bug; deres Udside er længdestribet, Indsiden uplettet.

Næb 23 mm. Vinge 321 mm.

22. ♂ Gisselfelt, Sjælland ^{14/11} 1912. Graalig Rygside og hvidlig Underside som hos en norsk Fugl. Bukserne plettede baade paa Ud- og Indside, dog ikke saa stærkt som det kan ses hos nordiske Høge.

Næb 22,5 mm. Vinge 323 mm.

23. ♂ Gisselfelt, Sjælland ^{20/11} 1912. Som foregaaende, Baghalsens Fjerkanter lidt brunligere.

Næb 22 mm. Vinge 335 mm.

24. ♂ Løvenborg, Sjælland ²¹/₁₁ 1908. Nærmest som 20.
Næb 21 mm. Vinge 334 mm.

25. ♂ Thureby, Sjælland ²¹/₁₁ 1895. Lidt brunligere baade paa Ryg- og Bugside end foregaaende. Buksernes Udside ret kraftigt længdestribet (Striberne med bredere nedadvendte Spider, draabeformige), Indsiden uplettet.
Næb 22 mm. Vinge 318 mm.

26. ♂ Trondhjem Omegn, Norge ²³/₁₁ 1913. Sammenlignes en Fugl som denne med en indfødt dansk, er Farveforskellen særdeles iøjenfaldende; dens kølige hvidgraa og graabrune Farver stikke stærkt af mod den danske Fugls gulbrune og brune; dens Bukser ere desuden meget stærkt plettede, særlig paa Indsiden.

Næb 21,5 mm. Vinge 316 mm.

27. ♂ Bregentved, Sjælland, ult. November 1896. Undersiden hvidgraa, Oversiden graabrun med en Del hvidgraa Fjerpartier; Bukserne plettede paa baade Ud- og Indside.

Næb 23 mm. Vinge 332 mm.

28. ♂ Knuthenborg Lolland, December 1895. Ligner nærmest 23, dog have Buksernes Udside kun nogle ganske faa fine Længdestriber, Indsiderne ingen.

Næb 22 mm. Vinge 312 mm.

29. ♂ Asserbo Plantage, Sjælland ³/₁₂ 1892. Noget graaligere baade paa Ryg- og Bugside end foregaaende. Bukserne noget brunligere i Farve end Brystets og Bugens Fjer; Udsiden længdeplettet (Pletterne noget draabeformige), Indsiden svagt stribet; nogle, første voksne Dragt tilhørende, tværstribede Fjer ere komne frem ved Hælledeet.

Næb 21,5 mm. Vinge 325 mm.

30. ♂ Sjælland, December 1894. Som foregaaende; Forvingens smaa Dækfjers lyse Kanter dog mere rustbrunlige. Buksernes Udside længdestribet, Indsiden tydelig plettet.

Næb 22 mm. Vinge 327 mm.

31. ♀ Kongelunden, Amager ¹²/₁₂ 1861. Som 29, dog er Buksernes Farve ganske som Brystets og Bugens. Baade Ud- og Indside længdestribet.

Næb 25 mm. Vinge 365 mm.

32. ♂ Bregentved, Sjælland ¹⁸/₁₂ 1896. Undersiden hvidgraa, Oversiden graabrun. Bukserne stærkt plettede paa baade Ud- og Indside.

Næb 28 mm. Vinge 334 mm.

33. ♀ Trondhjem, Norge ⁹/₁ 1914. Meget graalig Overside, Undersiden hvid med svagt gulligt Skær; Bukserne lidt kraftigere i Farven end Bugfjerene, tydeligt plettede paa baade Ud- og Indside, om end ikke saa kraftigt som hos 17.

Næb 28 mm. Vinge 371 mm.

34. ♂ Wedellsborg, Fyen ²⁰/₁ 1906. Kraftigt brunlig farvet paa baade Ryg- og Bugside; Fjerene ere ikke meget falmede. Buksernes Udside længdestribet, Indsiden uplettet. Udpræget dansk.

Næb 20,5 mm. Vinge 315 mm.

35. ♀ Amager ¹⁰/₃ 1903. Ligner ganske 17 (♀ Trondhjem Omegn ¹⁸/₁₀ 1913), Undersiden maaske lidt graaligere, Bukserne stærkt plettede.

Næb 26 mm. Vinge 354 mm.

36. ♂ Kongelunden, Amager ¹⁵/₃ 1903. Som foregaaende, Bukserne lidt mindre stærkt plettede.

Næb 23 mm. Vinge 323 mm.

37. ♂ Arden, Jylland ¹⁵/₃ 1910. Den brune Oversides lyse Fjerkanter ere nærmest — for saa vidt de ikke ere falmede — rustbrune. Undersiden falmet gulbrunlig; Bukserne¹ have bevaret den brunlige Farve og ere paa Udsiden fint længdestribede, paa Indsiden uplettede.

Næb 21,5 mm. Vinge 312 mm.

38. ♂ Gryde Mølle pr. Svebølle, Sjælland ²¹/₃ 1908. Oversiden graabrunlig, de lyse Fjerkanter graahvide. Undersiden

¹ De ere jo i Hvile og Flugt oftest skjulte under Bugfjerene og derfor mindre udsatte for at falme.

ganske hvidgraa, ogsaa Bukserne, der er kraftigt længdestribede paa Udsiden og plettede paa Indsiden.

Næb 22 mm. Vinge 335 mm.

39. ♂ Ourupgaard, Falster $22/3$ 1898. Oversiden graabrun, Baghalsens Fjerkanter dog ret rustbrune. Undersiden nærmest graalig, Bukserne med brunlig Farvetone, draabeplettede paa Udsiden, uplettede paa Indsiden, hvor dog nogle enkelte tværstribede Fjer ere komne frem.

Næb 21,5 mm. Vinge 320 mm.

40. ♂ Palsgaard, Jylland $23/3$ 1913. Ganske som 37.

Næb 22,5 mm. Vinge 310 mm.

41. ♂ Knuthenborg Park, Lolland $14/4$ 1908. Falmet brunlig Over- og Underside, Bukserne lidt kraftigere farvede (mindre falmede), udvendig længdestribede, indvendig uplettede.

Næb 21,5 mm. Vinge 311 mm.

42. ♂ Gryde Mølle pr. Svebølle, Sjælland $14/5$ 1909. Som foregaaende; nogle faa tværstribede Fjer ere fremkomne, tilhørende første voksne Dragt.

Næb 23 mm. Vinge 327 mm.

43. ♂ Wedellsborg, Fyen $2/6$ 1907. Falmet, men det er tydeligt, at Fuglen har været meget brunlig. Bukserne ere endnu varmt brunlige, plettede paa Udsiden, uplettede paa Indsiden.

Næb 21 mm. Vinge 302 mm.

44. ♂ Wedellsborg, Fyen $4/7$ 1907. Halvt i Ungedragt, halvt i første voksne, bredt tværstribede Dragt. De tilbageværende Fjer af Ungedragten vise, at Fuglen har været meget brunlig; Buksernes Udside har været fint længdestribet, Indsiden uplettet.

Næb 22 mm. Vinge 308 mm.

45. ♂ Wedellsborg, Fyen $13/8$ 1904. Saa godt som helt i første voksne, bredt tværstribede Dragt. De faa tilbagesiddende længdeplettede Bryst- og Bugfjer ere brunlige. Bukserne ere næsten færdigfældede, Indsiden har tilsyneladende været uplettet.

Næb 22,5 mm. Vinge 285 mm.

Mellem Dununger fra danske, norske og svenske Reder er ingen Forskel at se.

39 Æg fra danske Reder have en gennemsnitlig Størrelse af

		Længde 58,4 mm.	Bredde 44,1 mm.
Største Maal	— 60	-	— 48
Mindste —	— 53	-	— 43

39 Æg fra skandinaviske Reder: (58° eller nordligere)

		Længde 59 mm.	Bredde 45,5 mm.
Største Maal	— 66	-	— 44
Mindste —	— 54	-	— 46

For Laan af Æg og Maalopgaver skylder jeg Herrer A. Koe-foed, N. Kristiansen og Herr R. Nilsson, Malmø Tak.

Som det vil bemærkes, er foranstaaende Række af unge Duehøge ordnede efter Dato, saaledes at vi i to Henseender faa et Billede af Fuglens Udseende gennem første Leveaar. Bortses nu — i denne Sammenhæng — fra de i Norge nedlagte Stykker, viser det sig, at vi i Juni, Juli og August Maaneder have udelukkende brunlige Stykker med mere eller mindre svagt (eller slet ikke) plettede Bukser for os; disse tilhøre aabenbart, jfr. Redeungerne, den indfødte danske Bestand. I September Maaned begynde de graalige Høge med plettede Bukser at dukke op, og de findes her gennem de følgende Vintermaaneder indtil Slutningen af Marts. Ind imellem dem findes enkelte Stykker af udpræget dansk Udseende og desuden en Del, som nærmest ere Mellemformer. Fra April, Maj Juni, Juli og August Maaneder findes igen kun udpræget danske Stykker.

Duehøgen er jo ikke meget tilbøjelig til at trække her i Landet; de gamle Fugle ere rent ud Standfugle; Ungerne strejfe derimod omkring, naar de ikke længere behøve Forældrenes Omsorg, men langt fjærne de sig vist almindeligvis ikke fra Fødestedet.

Forholdet er aabenbart omtrent det samme i vore nordlige Nabolande, Sverige og Norge, jfr. saaledes Kolthoff och Jägerskiöld (Nordens Fåglar), Pleske (Säugethiere und Vögel der Kola-Halbinsel) og Nilsson, som skriver l. c. Side 54: »Under hösten infinner sig en mängd af de yngre på skånska Slättbygden; men vid den strängare köldens annalkande försvinna de och vandra

då troligen åt sydligare länder. Endast de äldre tyckas blifva kvar hos oss under den kallaste vintren . . . » det er rimeligvis disse Ungfugle, som besøge os om Vinteren. Collett (Mindre Medd. vedr. Norges Fuglef. 1881—92 Side 164) kalder den »Stationær i Landets Kysttrakter lige op i Finmarken; i de indre østlige Dele ere de fleste Individer forsvundne om Vinteren«.

H. Tho. L. Schaanning skriver: (Østfinmarkens fuglefauna Side 53—54) »Hønsehöken ruger hist og her i de furubevoksede Dele af Sydvaranger, saaledes aarlig ved Tsjoalmejavre, Kobbefos og Hestefos i Pasvikdalen. Meget almindelig er den i øvre Pasvik under hösttrækket fra midt i august til sidst i september. Senest har jeg iagttaget den 29de oktober 1905, da et individ blev fanget i en rypesnare, hvor den daglig i længere tid havde forgrebet sig paa de fangne ryper. Midtvinters har jeg seet den en enkelt gang i februar 1906, og muligens er de ældre fugle stationære i trakten«.

Vi kunde da under saadanne Forhold ikke vente at se Grænsen mellem de to Former trukken ganske skarpt op blandt de her i Landet forekommende Stykker; det er ganske naturligt, at vi fra Syd- og Mellemsverige faa Besøg af Melleformer; men sammenholdes en nordlig Fugl med en udpræget dansk, er Forskellen, som ogsaa Tavlen viser, iøjensaldende nok.

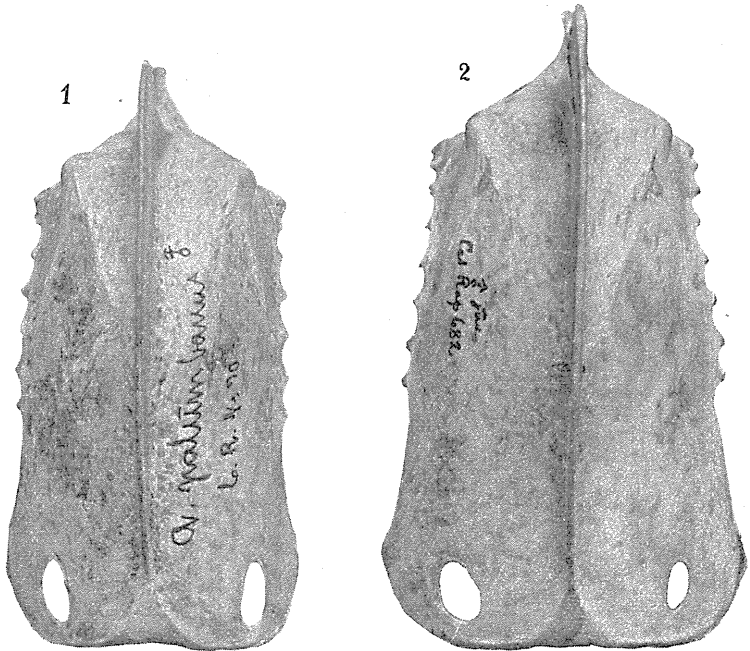
Dele vi Stykkerne i den foreliggende Række efter Farven og Buksernes Tegning i nordlige og danske, viser der sig, som det af nedenstaaende Maaloversigt vil ses, ogsaa en Forskel i Størrelse.

Danske Hanner:			Vinge mm	Næb mm
Løvenborg	21/11	1908	334	21
Svenstrup	10/10	1912	331	21
Gryde Mølle	29/9	1909	328	22
— —	14/5	1909	327	23
— —	29/10	1908	321	23
Ourupgaard	23/3	1898	320	21,5
Brahe Trolleborg ..	30/8	1910	320	21
Løvenborg	12/8	1900	319	20,5
Thureby	21/11	1895	318	22
Grib Skov	19/10	1913	318	22
Wedellsborg	20/1	1906	315	20,5
Knuthenborg	Dec.	1895	312	22
Arden	15/3	1910	312	21,5

			Vinge mm	Næb mm
Knuthenborg	14/9	1909	312	20,5
—	14/4	1908	311	21,5
Palsgaard	15/3	1910	310	22,5
Fredensborg	30/9	1912	310	22
Wedellsborg	4/7	1907	308	22
—	2/6	1907	302	21
—	13/8	1904	285	22,5
Gennemsnit			315,7	21,7
Nordiske Hanner:				
			Vinge mm	Næb mm
Gryde Mølle	21/3	1908	335	22
Gisselfelt	20/11	1912	335	22
Bregentved	18/12	1896	334	22,5
—		Nov. 1896	332	23
Trondhjem		Okt. 1910	328	21
Sjælland		Dec. 1894	327	22
Asserbo Plantage	3/12	1892	325	21,5
Kongelunden	15/3	1903	323	23
Gisselfelt	14/11	1912	323	22,5
Kongelunden	19/9	1861	321	23
Trondhjem	23/11	1913	316	21,5
Gennemsnit			327,2	22,2
Danske Hunner:				
			Vinge mm	Næb mm
Kongelunden	25/8	1904	364	25
Fredensborg	16/8	1913	356	24
Konradsminde	13/8	1899	355	25
Wedellsborg	2/9	1899	352	25
—	11/8	1904	347	25,5
Gennemsnit			354,8	24,9
Nordiske Hunner:				
			Vinge mm	Næb mm
Trondhjem		1910	379	28
—	18/10	1913	375	26
—	9/1	1914	371	28
Kongelunden	12/12	1861	365	25
Amager	10/3	1903	354	26
Gennemsnit			368,8	26,6

Indskrænkes Sammenligningen til at gælde aldeles udprægede danske Stykker og saadanne, der ere skudte i Norge (de Trondhjemske Stykker) bliver Forskellen endnu tydeligere. Gennemsnittet bliver da for:

	mm	mm		mm	mm
11 danske Hanner	310,2	21,4	5 danske Hunner	354,8	24,9
2 norske	—	322	3 norske	—	375
		21,3			27,3

1. ♂ juv. ³⁰/₈ 1910
Brahe Trolleborg, Fyen.

Fig. 1.

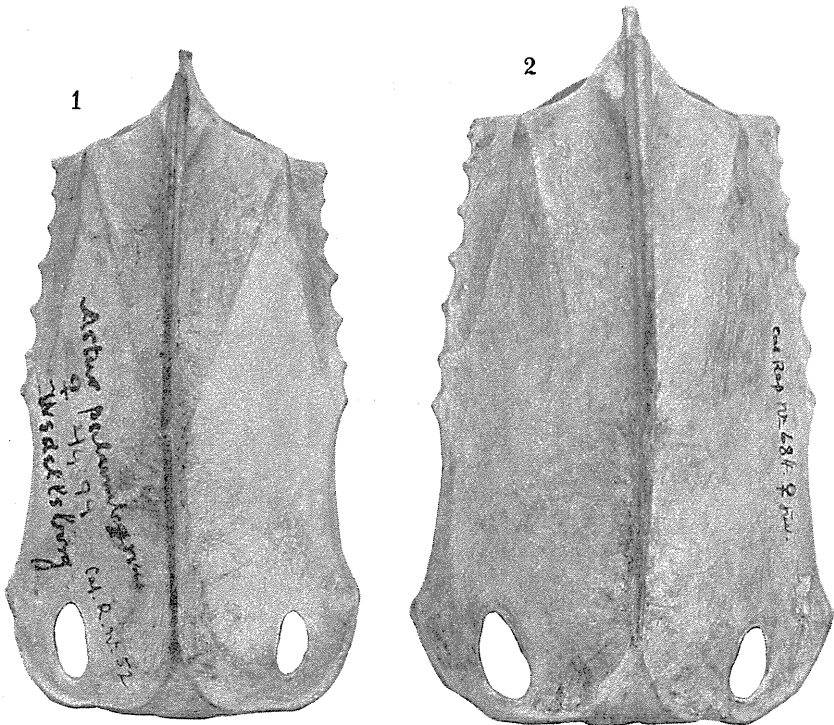
2. ♂ juv. ²³/₁₁ 1913
Trondhjem Omegn.

Sammenholdes Brystben af de to Racer, faas ogsaa et godt Indtryk af Størrelsesforskellen. Paa Fig. 1 ses: 1. ♂ Brahe Trolleborg, Fyen ³⁰/₈ 1910, en udpræget dansk Fugl men dog lidt over Middelstørrelse; dens Vinge er 320 mm, Middeltallet for Vingelængden af danske Hanner 315 mm, eller maaske rettere 310 mm jfr. foranstaaende.

2. ♂ Trondhjem Omegn ²³/₁₁ 1913 er noget under Middelstørrelse af nordiske Stykker, Middeltallet for Vingelængden af nordiske Høge er jo 327 mm (322 mm) og dens Vinge maaler kun 316 mm.

Den er altsaa den mindste af Fuglene i foranstaaende Række af nordiske Hanner, og dog er Brystbenet tydeligt større end den danske Fugls.

Paa Fig. 2 ses: 1. ♀ $\frac{2}{9}$ 1899 Wedellsborg, Fyen og 2. ♀ $\frac{9}{1}$ 1914 Trondhjem; de ere bægge Middelstørrelsen ganske nær, deres Vinger maale henholdsvis 352 og 371 mm.

1. ♀ juv. $\frac{2}{9}$ 1899
Wedellsborg, Fyen.

Fig. 2. 2 ♀ juv. $\frac{9}{1}$ 1914
Trondhjem Omegn.

GAMLE FUGLE.

30 Stykker have foreligget; heraf 4 skudte i Norge, 4 i Sverige, 6 i Danmark paa Ynglested og 16 i Træktiden. Om disse sidste kan ikke med Sikkerhed siges, hvor de ere fødte.

I Farve og Tegning har det nemlig ikke været muligt at opdage nogen Forskel hos voksne Fugle, og selv om Størrelsen viser sig at være betydeligere for de nordiskes Vedkommende, er den dog ikke saa fast, at man med Sikkerhed kan træffe en Afgørelse i de enkelte Tilfælde.

Af de 8 skandinaviske Stykker ere 4 Hanner i mindst 3dje Aar, 1 i 2det Aar, 1 Hun i 2det og 2 i mindst 3dje Aar.

Hannerne maale:		Vinge mm	Næb mm
Øvre Pasvik	(3dje Aar) $12/6$	1904	335
Trondhjem	(- -) $26/10$	1913	332
Småland	(- -) $23/1$	1904	330
Trondhjem	(- -) $15/11$	1911	329
—	(2det -) $10/11$	1913	326
Gennemsnit		330,4	22,8

Hunnerne maale:		Vinge mm	Næb mm
Engelholm, Sverige (3dje Aar)	$18/6$	1912	382
Enkjøping — (2det -)	$21/6$	1913	371
Södra Småland ... (3dje -)	$10/1$	1912	367
Gennemsnit		373,3	26,3

I »Mindre Medd. vedr. Norges Fuglef. 1881—92« Side 164 op-giver Prof. Collett nedenstaaende Vinge-Maal, »tagne af ældre ud-farvede Individder«:

Lister . . . . ♀	$15/12$	1888	384 mm
Urskoug.. ♀	$28/11$	1884	382 -
— .. ♀	$2/11$	1883	375 -
Vaage . . . . ♀	$5/4$	1885	375 -
Skien . . . . ♀	$31/5$	1886	374 -
Solör . . . . ♀	$26/11$	1892	365 -
Gennemsnit		375,8	-
Vaug, Valdars ♂	$24/10$	1887	325 mm

som man ser, godt stemmende med ovenanførte Maal.

Af de danske Hanner ere 2 i 2det, 1 i mindst 3dje Aar; af Hunnerne 2 i 2det, 1 mindst i 3dje Aar.

Hannerne maale:		Vinge mm	Næb mm
Wedellsborg	(2det Aar) $28/8$	1906	317
Stenderup	(3dje -) $26/4$	1887	315
Møen	(2det -) April	1854	306
Gennemsnit		312,7	21,7

Hunnerne maale:		Vinge mm	Næb mm
Danmark . . . . . (3dje Aar) $^{25}/_6$	1898	364	26
Harager Hegn . . . . (2det -) $^{11}/_5$	1903	361	27
Wedellsborg . . . . . (2det -) $^{1}/_{12}$	1908	358	27
Gennemsnit		361	26,7

Af de 16 i Træktiden skudte Duehøge ere 13 Hanner, som maale:

		Vinge mm	Næb mm
Bregentved . . . . . (mindst 3dje Aar)	Oktbr. 1896	332	22,5
Næsbyholm . . . . . (— - -) $^{11}/_3$	1913	331	24
Gisselfelt . . . . . (— - -) $^{20}/_3$	1909	330	23
Asserbo . . . . . (2det -) $^{28}/_{10}$	1892	328	23
Maarsø . . . . . (— 3die -)	Novbr. 1907	328	21,5
Egebæksvang . . . . . (2det -) $^{28}/_{11}$	1893	326	23
Bregentved . . . . . (— 3dje -)	Oktbr. 1896	322	21,5
Lilliendal, Møen . . (— - -) $^8/_2$	1909	322	20
Gisselfelt . . . . . (2det -) $^{22}/_{12}$	1913	319	22,5
Fakkegrav, Vejle . . (— 3die -) $^9/_3$	1909	318	22
Sjælland . . . . . (— - -)	Oktbr. 1861	314	22
Knuthenborg . . . . . (— 3dje -)	Marts 1908	313	23
Randers . . . . . (— - -) $^{15}/_2$	1909	312	23

3 ere Hunner, som maale:

Kongelunden . . . . . (mindst 3dje Aar) $^{12}/_{12}$	1861	365	27
Ourupgaard, Falster (2det -) $^{21}/_{11}$	1908	364	24
Klelund pr. Holsted (- -) $^{18}/_2$	1909	359	25,5

Efter Maalene at dømme er omtrent Halvdelen af Hannerne og alle Hunnerne danske eller sydsvenske.

Af foranstaaende fremgaar, at vi her i Landet kunne træffe to Former af Duehøgen, en sydlig, dansk eller sydsvensk, og en nordlig ϱ : den typiske; Mellempformer ere i Træktiden hyppigt forekommende, den udpræget nordlige sjældent. (φ juv. $^{10}/_3$ 1903 Amager).

Gaa vi ud fra, at Linné som Grundlag for sin *Falco gentilis* har haft en ung nordlig Duehøg for sig, kunde til Beskrivelsen føjes: . . . *bracca parte externa striata, interna aut maculata aut striata*.

Formentlig bør den her i Landet rugende Duehøg fremtidig føre det Brehm'ske Navn »*gallinarum*« og altsaa kaldes *Astur*

palumbarius gallinarum. Jeg har ikke haft tysk-fødte Duehøge til Eftersyn, men Beskrivelsen af unge Fugle i Handbuch der Naturgesch. aller Vögel Deutschlands pag. 84 tyder paa, at disse ligne danske. Som før nævnt skelner Brehm mellem »der deutsche« og »der nordische Habicht«. Om førstnævnte siges l. c. pag. 83—84: »Ueber den Augen ein lichter Streif, die Steuer- und Schwungfedern gebändert, der Scheitel des platten Schädels ohne deutliche Buckel; Länge 21"—26". Im Jugendkleide ist der Schnabel, das Auge die Wachs- und Fusshaut blässer, der braune Oberkörper mit rostgelben Kanten und Flecken, und der rost-röthliche, später roströthlichweisse Unterkörper mit brauen Längflecken besetzt«.

Om sidstnævnte, pag. 84—85: »Ueber den Auge ein lichter Streif, die Steuer- und Schwungfedern gebändert, der Scheitel hat zwei deutliche Buckel; Länge 21"—26". Er ist dem vorhergehenden in der Grösse, Gestalt und Farbe ganz ähnlich, unterscheidet sich aber untrüglich von ihm durch die Schädelbildung. Bei Nr. 1 ist der Kopf lang, platt, flach gefurcht, auf dem Scheitel nur mit niedrigen Bukkeln bezetzt. Bei Nr. 2 hingegen ist der Kopf kurz, erhöht, tief gefurcht, und hat auf dem Scheitel 2 høje Buckel. Dieses Kennzeichen ist ganz untrüglich und auch an den ausgestopften Vögeln zu bemerken. Gewöhnlich hat der nordische Habicht auch einen schönern aschblauen Anflug als der deutsche, aber fast immer weniger deutliche Binden an den Schwung- og Schwanzfedern«.

Vi have set, at Brehms Udtalelser om Farve og Størrelse ikke ere rigtige; hvis han med sin »nordische Habicht« har ment den typiske, gælder det om den unge Fugl, at den er gennemsnitlig større og blegere i Farve end hans »*gallinarum*«, om den udfarvede, at den er større end denne. Den udfarvede nordiske Høg skulde desuden have »einen schönern aschblauen Anflug als der deutsche, aber fast immer weniger deutliche Binden an den Schwung- og Schwanzfedern«.

Om baade den skandinaviske og den danske Duehøg gælder, at de i 2det Aar ere bredt tværstribede paa Bryst- og Bug og brune paa Ryggen; de have i denne Alder tydelige, og lige tydelige, Baand paa Hale og Svingfjer. I 3dje Aar ere de mere fint tværstribede paa Bryst og Bug og blaa paa Ryggen¹; for de til Sammenligning foreliggende Stykkers Vedkommende lige blaa;

¹ Stykker i Overgangsdragt fra 2det til 3dje Aar foreligge.

Halens og Svingfjerenes Tværbaand synes mindre tydelige, ja kunne — med Undtagelse af et mørkt, hvidkantet Endebaand paa Halen — mangle helt hos meget fint tværstribede Stykker, men ogsaa dette gælder baade danske og skandinaviske Stykker. Hos en dansk Han i mindst 3dje Aar (Stenderup ^{26/4} 1887) kan saaledes kun ses et mørkt Endebaand paa den sammenfoldede Hales Overside; hos to lige saa fint tværstribede Hanner fra Sverige og Norge (Småland ^{23/1} 1904 og Trondhjem ^{26/10} 1913) findes henholdsvis to og tre Tværbaand foruden Endebaandet; hos en Han, i mindst 3dje Aar (Næsbyholm, Sjælland ^{11/3} 1913) — en af de 16 jfr. foranstaaende — er intet Tværbaand at opdage, end ikke naar Halen udbredes, og det mørke Endebaand kan kun lige skimtes; efter Størrelsen at dømme er det rimeligt at tro, at den er nordisk.

Det ligger nær at tro, at de forsvindende Tværbaand er et Alderstegn, indtrædende naar Fuglen er mindst 4—5 Aar gammel eller ældre, og der kan i hvert Fald efter det foreliggende ikke bygges noget paa dette Skelnemærke.

Tilbage bliver dette »Kennzeichen«, som er »ganz untrüglich und auch an den ausgestopften Vögeln zu bemerken«, σ : »2 hohe Buckel« hos den nordiske Høg, og kun lave hos »*gallinarum*«. Paa de opstillede udstoppede Stykker (næsten en Snæs), som have været til Raadighed, er ingen saadan Forskel at opdage, og det tør med nogen Grund formodes, at de paagældende svenske, norske og danske Taxidermister have været uden Paavirkning af den Brehm'ske Udtalelse af 1831. Undersøgelse af en Del Hovedskaller i Zoologisk Museum og egen Samling har vist, at to »Buckel« nok kunne erkendes, tydeligst hos gamle Fugle, næsten ikke hos yngre, men skønt de saaledes undersøgte (talrige) Skeletter ikke have været ledsagede af mere indgaaende Oplysninger om Fuglenes Maal, Dragtbeskrivelser o. s. v., synes det i hvert Fald indtil videre utilraadeligt at tillægge dette »Kennzeichen« nogen Vægt.

Viser det sig imidlertid, at Brehms »deutsche Habicht« er den samme som den danske, bør denne, som sagt, kaldes *Astur palumbarius gallinarum*, ellers burde den vel have sit eget Navn; om den gælder i hvert Fald, at den er *quam forma typica paulo minor; juv. colore rufescente, bracca interdum immaculata, saepe parte externa paulum, interna vix striata*.

At Duehøgen som nogenlunde vel udpræget Standfugl kan

vide Tilbøjelighed til at danne Racer, er let forstaaeligt, og en mere indgaaende Undersøgelse end nærværende af Stof fra t. Eks. Finland, Rusland, Tyskland og sydligere Egne vilde sikkert være af megen Interesse. Foreløbig synes meget at tyde paa, at Duehøgen fra sit sydligere Hjem tiltager i Størrelse jo længere den kommer mod Nord og naar sin største Vækst ved Nordgrænsen for sin Udbredelse, maaske paa Grund af den letlere Adgang til Næring der (Ryper og andre Hønsfugle). At den samtidig bliver blegere i Farve viser, at den i denne Henseende til en vis Grad har maattet dele Skæbne med saa mange andre Dyreformer, der fra sydlige, solrigere Egne have bredt sig mod Nord for at søge Hjem i arktiske og subarktiske Lande.
